

УДК: 633.12:631.82

Л. В. Сало, Ю. В. Василенко
Кіровоградський національний технічний університет

ВПЛИВ РЕАКОМУ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ТА ПОСІВНІ ВЛАСТИВОСТІ НАСІНЯ ГРЕЧКИ

Досліджено вплив способу використання Реакому на врожайність та посівні властивості насіння гречки. Максимальну врожайність отримали поєднанням обробки насіння і вегетуючих рослин на фоні $N_{20}P_{20}K_{20}$ – 23,5 ц/га. Виявлено, що насіння, отримане у цьому варіанті, мало найкращі посівні властивості.

Ключові слова: гречка, Реаком, урожайність, посівні властивості.

Вступ. Проблема збільшення виробництва гречки як дієтичної культури залишається важливою. Застосування хелатних мікродобрив є прогресивним напрямом підвищення врожайності сільськогосподарських культур, за результатами досліджень надбавка складає 21–22 % [1, 2].

Тому метою досліджень було виявити вплив обробки посівного матеріалу і вегетуючих рослин комплексним хелатним мікродобривом Реаком на врожайність та посівні властивості насіння гречки.

Методика досліджень. Дослідження проводили протягом 2010–2011 рр. на чорноземі звичайному глибокому малогумусному середньосуглинковому на лесі. Середній уміст в орному шарі: гумусу – 4,4 %; азоту – 10,3 мг/100г; фосфору – 4,8 мг/100 г; калію – 10,2 мг/100г. Гідролітична кислотність становить 0,47–0,53 мг/екв. на 100г ґрунту, рН – 7,3. Схема досліду включала 8 варіантів: 1. Контроль (без добрив); 2. Реаком-с; 3. Реаком-р; 4. Реаком-с+Рреаком-р; 5. $N_{20}P_{20}K_{20}$ -фон; 6. фон+Рреаком-с; 7. фон+Рреаком-р; 8. фон+Рреаком-с+Рреаком-р. Фонові добрива вносили під час сівби у вигляді нітроамофоски. Реаком застосовували шляхом обприскування вегетуючих рослин у фазі цвітіння (4 л/га), а також обробки посівного матеріалу (3 л/т). У лабораторному досліді визначали енергію проростання та лабораторну схожість насіння, зібраного у відповідних варіантах польового досліду 2011 р.

Результати та обговорення. За отриманими даними 2010 р. досліджень (табл. 1) фактор А – застосування фонового внесення добрив – викликає істотну надбавку врожайності. Різниця між середніми показниками становить 4,1 ц/га при НІР 1,2, що свідчить про ефективність застосування мінеральних добрив.

Щодо фактора В слід зазначити, що обробка посівного матеріалу Реакомом неефективна за середнім значенням. Лише обробка вегетуючих рослин та її поєднання з обробкою посівного матеріалу викликало істотне збільшення врожаю насіння гречки – 3,9ц/га при НІР 1,6.

На фоні добрив надбавка врожайності до фонового варіанта за рахунок обробки посівного матеріалу, вегетуючих рослин та поєднання цих обробок Реакомом становила від 2,3 ц/га до 7,2 ц/га, що є істотним приростом і вказує на вищу ефективність застосування Реакому на фоні мінеральних добрив.

За сприятливих погодних умов 2011 р. було отримано помітно вищу врожайність, ніж у попередньому році. Середні значення за фактором А склали 16,3 та 24,8 ц/га, порівняно до 12,8 та 16,9 ц/га відповідно у 2010 р. Тобто, за

оптимальної вологості внесення $N_{20}P_{20}K_{20}$ здатне викликати вдвічі більшу надбавку врожаю – 8,5 ц/га за середніми показниками – ніж за умов низької забезпеченості вологою. Обробка насіння та рослин гречки мікродобривом Реаком підсилила дію мінеральних добрив.

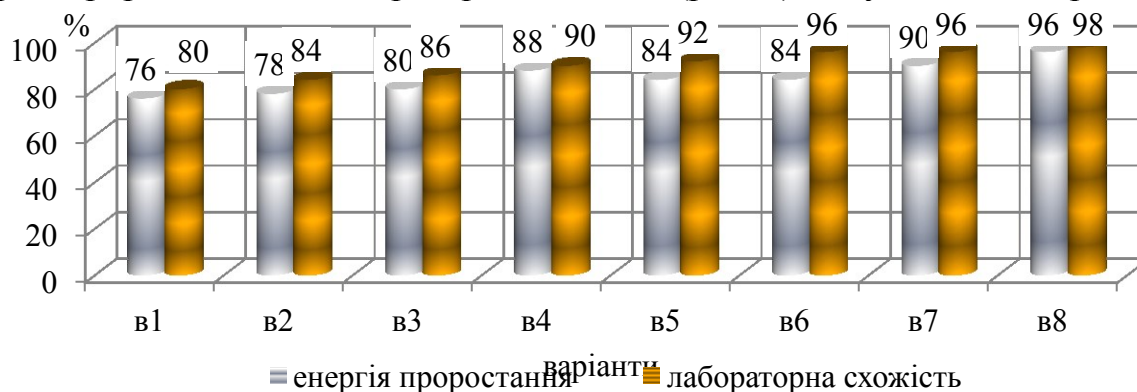
1. Урожайність гречки залежно від способу застосування Реакому на фоні мінеральних добрив

№ варіанта	Фактор А (NPK)	Фактор В (спосіб обробки)	Урожайність, ц/га									
			2010р.	середнє за фактором		2011р.	середнє за фактором		середня за 2 роки	середнє за фактором		
				А	В		А	В		А	В	
1	Без добрив	без обробки	10,9	12,8	11,8	11,4	16,3	15,5	11,2	14,6	13,6	
2		насіння	11,3		13,1	14,4		18,3			12,9	15,7
3		рослини	12,2		14,1	17,4		21,3			14,8	17,7
4		насіння + рослини	14,8		17,3	21,9		24,6			18,4	21,0
5	$N_{20}P_{20}K_{20}$	без обробки	12,6	16,9	-	19,5	24,8	-	16,1	20,8	-	
6		насіння	14,9		-	22,1		-			18,5	-
7		рослини	15,9		-	25,2		-			20,6	-
8		насіння + рослини	19,8		-	27,2		-			23,5	-
			НІР ₀₅ 2,3	1,2	1,6	НІР ₀₅ 3,9	2,0	2,8				

Обробка посівного матеріалу гречки Реакомом (фактор В) не сприяла істотному збільшенню врожаю, різниця між середніми значеннями склала 2,8 ц/га при НІР 2,8. Обробка вегетуючих рослин була більш ефективна, а максимальний урожай 2011 р. отримали поєднанням обробок насіння та рослин Реакомом на фоні $N_{20}P_{20}K_{20}$ – 27,2 ц/га.

У середньому за два роки спостерігається закономірне підвищення врожайності за рахунок обробки посівного матеріалу та вегетуючих рослин мікродобривом Реаком. Максимальна врожайність як на фоні мінеральних добрив, так і без них була при поєднанні всіх видів обробок Реакомом і становила 23,5 та відповідно 18,4 ц/га.

Важливими посівними властивостями насіння, від яких залежить урожайність, є енергія проростання та лабораторна схожість (рис. 1). Результати лабораторних

Рис. 1. Енергія проростання та лабораторна схожість насіння гречки

досліджень засвідчили, що найнижчі показники енергії проростання та лабораторної схожості були отримані у варіантах, де не проводили обробку насіння, особливо на неудобреному фоні – 76 та відповідно 80 %.

Застосування Реакому на насінні гречки і вегетуючих рослинах сприяло максимально високим та близьким показникам енергії проростання й лабораторної схожості як на фоні мінеральних добрив – 96–98 %, так і без них – 88–90 %, тоді як обробка тільки рослин чи насіння давала більшу різницю, що коливалася від 6 до 12 %.

Висновки. Внесення мінеральних добрив у дозі $N_{20}P_{20}K_{20}$ викликає істотну надбавку врожаю насіння гречки – 4,1–8,5 ц/га. Обробка мікродобривом Реаком посівного матеріалу та вегетуючих рослин гречки є ефективною як на фоні мінеральних добрив, так і без добрив. Максимальну врожайність отримали поєднанням обробки насіння і вегетуючих рослин на фоні $N_{20}P_{20}K_{20}$ – 23,5 ц/га. Найкращі показники енергії проростання та лабораторної схожості були в насіння, отриманого після обробки Реакомом посівного матеріалу, та рослин як на удобреному, так і на фоні без застосування добрив – 96–98 % та відповідно 88–90 %.

Бібліографічний список: 1. Давидова О. Є. Вітчизняні добрива мочевинок № 1 і реакком – СР-зерно – ефективні помічники хліборобів / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agros.com.ua>. 2. Результати застосування мікродобрив «Реаком» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agros.com.ua/uk/glavnaya/commoninfo/rezultaty-primeneniya-mikroudobrenij-reakomq>

Сало Л. В., Василенко Ю. В.
ВЛИЯНИЕ РЕАКОМА НА УРОЖАЙНОСТЬ
И ПОСЕВНЫЕ КАЧЕСТВА СЕМЯН ГРЕЧИХИ

Исследовано влияние способа использования Реакома на урожайность и посевные качества семян гречихи. Максимальную урожайность получили при совместной обработке семян и вегетирующих растений на фоне $N_{20}P_{20}K_{20}$ – 23,5ц/га. Выявлено, что семена, полученные в этом варианте, имели наилучшие посевные свойства.

Ключевые слова: гречиха, Реаком, урожайность, посевные свойства.

Salo L. V., Vasilinenko U. V.
IMPACT REAKOM ON PRODUCTIVITY
AND SOWING SEEDS QUALITY BUCKWHEAT

The influence of ways of using Reakom on yield and crop quality of buckwheat seeds. The maximum yield obtained with the co-processing of seeds and growing plants on the background $N_{20}P_{20}K_{20}$ – 23,5 c/ga. The seeds obtained in this variant, had the best crop properties.

Keywords: buckwheat, Reakom, yield, crop properties.